

LE LAC

της Θάλειας Γελαδάκη

Η **Λυδία Δαμπασίνα** γεννήθηκε το 1951 στη Θεσσαλονίκη. Στα 15 της μετακόμισε στο Παρίσι για να τελειώσει το σχολείο και παράλληλα με τις σπουδές της στη Σχολή Καλών Τεχνών της Grenoble σπούδασε Ψυχοπαθολογία και Παιδαγωγική. Από το 1976 ασχολείται μεταξύ άλλων με τη ζωγραφική, τη φωτογραφία και τα installations.

Με αφορμή τη 2η Μπιενάλε της Αθήνας με τίτλο *Heaven* μιλήσαμε με τη Λυδία Δαμπασίνα για τη δική της συμμετοχή στην έκθεση με το installation *Le Lac (Η Λίμνη)*. Η εικαστικός μάς αποκάλυψε την αγάπη της για τη φύση, τις απόψεις της για το τι είναι ιδιωτικό και τι δημόσιο, για το ψεύτικο, για την ομοιομορφία που κατάκλύζει την εποχή μας και, φυσικά, τι σημαίνει για κείνη Παράδεισος.

Συμμετέχετε σε μια έκθεση-μέρος της Μπιενάλε της Αθήνας που διαπραγματεύεται την έννοια του Παραδείσου περισσότερο ως υπόσχεση ή πιθανότητα παρά ως ένα φαινόμενο/cliché που ακολουθεί τον θάνατο. Το *Le Lac (Η Λίμνη)* είναι μια υπόσχεση για κάτι ελπιδοφόρο;

Το έργο που παρουσιάζω σε καμία περίπτωση δεν είναι υπόσχεση. Είναι μάλλον μια ιστορική μαρτυρία ότι ο Παράδεισος ήταν η γη που σήμερα κατοικούμε και κατορθώσαμε να καταστρέψουμε τα τελευταία 50 χρόνια. Ας κινητοποιηθούμε πριν από την τελική της εξαφάνιση.

Το *Le Lac (Η Λίμνη)* εντάσσεται στη δουλειά που κάνετε τα τελευταία χρόνια με τον τίτλο *Family story*. Το 2007 παρουσιάσατε στην γκαλερί «Ελένη Κορωναίου» το *Family story I* με στιμμένες φωτογραφίες που θύμιζαν τράστεις Polaroid και συνοδεύονταν από απόσπασμα εφημερίδας. Στο *Le Lac (Η Λίμνη)* δίνετε την αίσθηση ότι η προσέγγισή σας έχει γίνει πιο προσωπική. Οι φωτογραφίες φαντάζουν πιο «αυθόρμητες» και παρουσιάζονται σαν ένα slide show, σαν να περνάνε μπροστά από τα μάτια κάποιου οι καλύτερες στιγμές της ζωής του. Τα 33 slides θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μια σκιαγράφιση της ζωής σας στην Grenoble; Ίσως το πώς βλέπετε εσείς τον Παράδεισο. Ήταν κάτι τέτοιο πρόθεσή σας;

Η φύση με την πουσία και τη σοφία της θα είναι πάντα για μένα η μήτρα των Παραδείσων. Και οι δύο ενότητες έχουν μια προσωπική προσέγγιση: στο *Family story I* σκηνοθετώ τη φαντασία μου και στη *Λίμνη (Le Lac)* σκηνοθετώ τη ζωή μου. Δεν υπάρχει διαφορά. Και στις δύο περιπτώσεις χρειάζεται φαντασία, δουλειά και αποφάσεις στις επιλογές.

Μέσα από το *Le Lac (Η Λίμνη)* οι έννοιες του δημόσιου και του ιδιωτικού περνάνε σ' ένα άλλο επίπεδο. Διαλέγετε να μοιραστείτε τις προσωπικές σας στιγμές που θα μπορούσαν να είναι οι προσωπικές στιγμές του καθενός με το κοινό. Γιατί επιλέξατε να ακολουθήσετε αυτή την κατεύθυνση στη δουλειά σας και μάλιστα τώρα; Υπάρχει κάποιο όριο στο τι θεωρείτε ιδιωτικό και τι δημόσιο;

Αυτές οι φωτογραφίες είναι τραβηγμένες από τον Yves Fajnberg και από μένα. Και οι δύο ασχολούμαστε αποκλειστικά με την τέχνη, δεν πρόκειται για ερασιτεχνικές φωτογραφίες. Όταν τέθηκε το θέμα του Παραδείσου, ένιωσα ότι ήρθε η στιγμή να δείξω αυτήν τη δουλειά, αυτή την περίοδο της ζωής μου (1976-1981) όπου η φύση, η εργασία, τα παιδιά, οι φίλοι, η καλλιέργεια των τροφίμων, η μουσική συνυπήρχαν με μια σχετική αρμονία. Πρόκειται για φωτογραφίες ανθρώπων που μοιράζονται στιγμές της ζωής τους με μία ελευθερία, χωρίς αυτό βέβαια σε καμία περίπτωση να αποκλείει την περιφρούρηση και τον σεβασμό της ιδιωτικότητας του καθενός. Δεν είναι φωτογραφίες τραβηγμένες μέσα από ιδιωτικές κλειδαρότρυπες. Εκεί έγκειται το όριο μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου.

Θεωρείτε ότι το κείμενο και τα 33 slides μπορούν να λειτουργήσουν ως έργα αυτόνομα το ένα από το άλλο ή η δύναμή τους έγκειται στη διαφορά τους και στον συνδυασμό τους; Για παράδειγμα, στο *Family story I* στον ίδιο χώρο η κάθε φωτογραφία παρουσιάζεται μαζί με το κείμενο που μοιάζει με ασύνδετο αλλά αναπόσπαστο κομμάτι της «ιστορίας». Στο *Le Lac (Η Λίμνη)* αυτή η ενότητα δεν υπάρχει παρά μόνο λεκτικά.

Σε μία «σκηνοθεσία» κάθε παράμετρος πρέπει να έχει την αυτονομία της και η δύναμη έγκειται στον πετυχημένο συνδυασμό. Το έργο που παρουσιάζω είναι μια ενότητα με 4 παραμέτρους: τα 33 slides, τη μουσική με το τραγούδι που συνοδεύει την παρουσίαση –δυστυχώς, είναι στα γαλλικά και δεν μπορεί όλος ο κόσμος να καταλάβει τα κωστικά προς τη σύγχρονη τέχνη λόγια (ο επαναλαμβανόμενος στίχος λέει: «Φαντάσου μια τέχνη ξένη στην τέχνη»)– και την προβολή με το κείμενο του μηχαναλύτη Roland Jaccard.

**«Η φύση με την πсуχία και τη σοφία της
θα είναι πάντα για μένα η μήτρα των
Παραδείσων»**

Γιατί επιλέξατε να παίξουν οι φωτογραφίες σε slides και όχι η καθεμία ξεχωριστά όπως στο *Family story I*;

Γιατί οι φωτογραφίες είναι τραβηγμένες σε slides και παρουσιάζονται όπως είναι. Οι φωτογραφίες του *Family story I* είναι τραβηγμένες με μηχανή μεσαίου format, με μια παρουσίαση συγκεκριμένου μεγέθους 170x125 εκ.

Στο *Le Lac (Η λίμνη)* τα slides συνοδεύονται από ένα μόνο κείμενο που προβάλλεται μόνο του σε ελληνικά, γαλλικά και αγγλικά. Το κείμενο αναφέρεται σε μια εργάτρια που κομπιάζει την ώρα της εργασίας της. Γι' αυτό της προτείνουν να φανταστεί έναν μικρό Παράδεισο, ώστε να μην σκέφτεται τα μουδιασμένα δάκτυλά της και να συνεχίσει τη δουλειά. Το 1989 δουλέψατε κι εσείς σε μια εταιρεία παραγωγής ρούχων. Αναρωτιέμαι αν αυτό το κείμενο αναφέρεται σε μια όχι και τόσο ξέγνοιαστη περίοδο της ζωής σας.

Το συγκεκριμένο κείμενο αντιπροσωπεύει διαφορετικά βιώματα. Το έργο που παρουσιάζω στην Μπιενάλε δείχνει εικόνες της εποχής μετά την επανάσταση του Μάη του 1968. Μην ξεχνάμε ότι αυτή η αστική επανάσταση θεωρήθηκε ότι συνδέθηκε με την εργατική τάξη. Από τη μια πλευρά βλέπουμε τα παιδιά των αστών να ζουν στην ωραία λίμνη και από την άλλη τις εργάτριες να ονειρεύονται τη λίμνη ώστε να δουλεύουν αποτελεσματικότερα στην αλυσίδα παραγωγής των εργοστασίων. Προσωπικά, έχω δουλέψει πολύ και σκληρά σε διαφορετικές δουλειές, αλλά ποτέ δεν ονειρεύτηκα τη λίμνη, και αυτό δεν μπορώ να το ξεχάσω.

Επιστρέφοντας στο κείμενο του R. Jaccard, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε πως κάθε άλλο παρά αισιόδοξο είναι; Πως ο Παράδεισος της εργάτριας, ο Παράδεισος του καθενός μας ίσως είναι η δυσφορία, η Κόλαση κάποιου άλλου;

Ο Παράδεισος της εργάτριας σίγουρα δεν είναι η κόλαση κάποιου άλλου, όταν η μισή ανθρωπότητα μοιράζεται μόνο το 1% του παγκόσμιου πλούτου (σύμφωνα με στοιχεία της *Le Monde* στις 6/12/2006). Ελπίζω κάποια στιγμή αυτό το σύστημα να καταρρεύσει ολοκληρωτικά.

Τι είναι για εσάς δημόσιο και τι ιδιωτικό; Πιστεύετε πως αυτός ο διαχωρισμός είναι το ίδιο αισθητός στις μέρες μας;

Αναπόφευκτα σε μια τέτοια ερώτηση έρχεται στο μυαλό μου η πραγματικότητα των reality shows, του facebook, των blogs κλπ. Δεν έχουν τις ίδιες λειτουργίες, αλλά έχουν κοινούς παρανομαστές: τον «ψεύτικο εαυτό», όπως λέγεται στην ψυχιατρική, και την ομοιομορφία.

Τελικά, τι είναι για εσάς ο Παράδεισος;

Ένας κόσμος για τον οποίο μίλησε ο Γκάντι, μόνο που τον δολοφόνησαν... 🐘

Το *Le Lac (Η λίμνη)* προβάλλεται στη 2η Μπιενάλε της Αθήνας (15 Ιουνίου-4 Οκτωβρίου) ως μέρος της έκθεσης «Πόσοι άγγελοι μπορούν να χορέψουν στο κεφάλι μιας καρφίτσας;», σε επιμέλεια του Χριστόφορου Μαρίνου.

Περισσότερες πληροφορίες για τη Λυδία Δαμπασίνα μπορείτε να βρείτε στους δικτυακούς τόπους: <http://www.athensbiennial.org> <http://www.lydiadambassina.com>